

Promemoria - Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Remissvar till Klimat- och näringslivsdepartementet
Remisstid den 14 februari 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet föreslår omfattande förändringar av lagstiftningen på avfallsområdet, bland annat i miljöbalken och avfallsförordningen (2020:614). De övergripande förändringar som eftersträvas är att mängden kommunalt avfall ska minska, att mer avfall ska förberedas för återanvändning och att mer avfall ska materialåtervinnas. Förändringarna syftar till att förstärka och förtydliga lagstiftningen på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Klimat- och näringslivsdepartementet har tagit fram promemorian *Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi* och remitterat den för yttrande. Stockholms stad har inte fått förslaget på remiss men har valt att ändå besvara remissen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB för underremittering till dotterbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB.

Miljöförvaltningen har meddelat att de, givet de korta tidsramarna, skickar sina synpunkter direkt till stadsledningskontoret. Stockholms Stadshus AB har underremitterat remissen till Stockholm Vatten och Avfall AB.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till målen men är kritisk till flera av de konkreta förslagen och efterlyser mer genomarbetade förslag med bättre konsekvensanalyser.

Stockholms Stadshus AB ställer sig bakom dotterbolagets synpunkter.

Stockholm Vatten och Avfall AB anser att förslaget inte helt beaktar frågor om genomförbarhet eller konsekvenser för kommuner. Promemorian saknar ett fokus på de högre nivåerna i avfallshierarkin. De anför att de föreslagna ändringarna gällande ansvarsfördelningen minskar skatteintäkterna samtidigt som det kräver dyr reservkapacitet, trots påståenden om kostnadsbesparingar. Utöver detta så bedöms flera av dem föreslagna ändringarna öka kostnaderna. Bolaget uppmanar till att producentansvaret finansieras fullt ut och att kommuner får kompensation för extra kostnader.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Mänskligheten och planeten befinner sig i en djupt allvarlig kris för miljön och klimatet. I den krisen krävs handling. Våra samhällen måste ställas om och samhällsutvecklingen måste ske inom ramen för de planetära gränserna.

Stockholms stad har därför antagit Miljöprogram 2030 med sikte på att pressa ner utsläppen, stärka den biologiska mångfalden, klimatanpassa staden, få bort gifter och förbättra luft- och ljudmiljön. För att nå målen måste Stockholm ställa om till att vara resurseffektivt och cirkulärt. Som stad ska vi göra vår del av arbetet, samtidigt krävs det att nationell lagstiftning och EU-lagstiftning skapar förutsättningar för städer, invånare och företag att ställa om. Jag välkomnar därför att regeringen har ambitionen att förändra avfallslagstiftningen i syfte att bidra till den omställning som krävs. Tyvärr levererar promemorian inte genomförbara och välgrundade förslag.

Promemorian saknar tydlighet och konsekvensanalyser, särskilt vad gäller kommunens ansvar och kostnader. Förslaget att flytta ansvar för vissa avfallsströmmar till producent eller andra aktörer riskerar att leda till minskade taxeintäkter för staden, samtidigt som kostnader för reservkapacitet ökar. Förslaget innebär således att skattebetalarna får betala för ökade kostnader för att möjliggöra privata företags vinster, utan att kvalitén nödvändigtvis ökar. För att undvika ytterligare belastning på taxekollektivet och leva upp till finansieringsprincipen krävs tydlig ekonomisk kompensation från staten.

Jag delar Stockholm Vatten och Avfall AB:s kritik av förslaget om "fullständig behandling". Otydligheten kring ansvarsfördelningen efter att avfall lämnats till behandling kan leda till ineffektivitet och ökade kostnader för Stockholms stad. Ett tydligare ansvarssystem, där ansvaret övergår till behandlaren vid överlämnandet, är nödvändigt.

Likaså är förslaget om ytterligare sortering svårtolkat och behöver förtydligas. Att kräva ytterligare sortering av redan förorenade materialfraktioner, utan att samtidigt

ställa högre krav på producenterna att skapa bättre förutsättningar för återvinning, riskerar att skapa ett ineffektivt och kostsamt system. Det riskerar att leda till ökad mängd rejekt och minskad materialåtervinning, vilket går stick i stäv med Stockholms miljöprogram.

Flytten av tillsynsansvaret är ytterligare en kritisk punkt. Jag delar stadsledningskontorets oro över att promemorian inte tillräckligt beaktar konsekvenserna för tillsynen, särskilt avseende bekämpning av avfallsbrottslighet. Otydligheterna kring ansvarsfördelningen mellan länsstyrelser och kommuner riskerar att fragmentera tillsynen och försvåra arbetet mot organiserad brottslighet. Stockholms stad, med sin omfattande tillsynserfarenhet, riskerar att förlora effektivitet i kampen mot olaglig avfallshantering. Den föreslagna flytten av tillsyn av kommunens avfallshantering till länsstyrelsen baseras på en bristande förståelse för kommunernas organisation och arbetssätt.

För att Stockholms stad ska kunna nå sina mål om ökad materialåtervinning och ett cirkulärt samhälle krävs en lagstiftning som möjliggör lokala anpassningar. Den nuvarande promemorian riskerar att begränsa denna flexibilitet och därmed Stockholms möjligheter att nå sina miljömål. Regeringen måste snarast omarbeta och förtydliga sina förslag för att säkerställa att de bidrar till en verkligt grön och effektiv avfallshantering, istället för att skapa en mer komplex och kostsam process. Det krävs reformer som prioriterar förebyggande åtgärder och tydliga ekonomiska incitament för ökad materialåtervinning. Regeringen måste också möjliggöra för Sveriges kommuner att anpassa sina verksamheter utifrån sina respektive förutsättningar och beakta de betydande risker med försämrade tillsyn som promemorian innebär.

Givet det otillräckliga underlaget och avsaknaden av konsekvensanalyser delar jag stadsledningskontorets slutsatser och kan inte tillstyrka förslagen i dess nuvarande utformning.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och Stockholm Vatten och Avfall AB:s svar.

Stockholm den 5 februari 2025

Åsa Lindhagen

Bilaga

Promemoria Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi, dnr KS 2024/1285-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Promemorian innehåller Klimat- och näringslivsdepartementets förslag till författningsändringar inom avfallslagstiftningen som anses nödvändiga för att skapa ett tydligt, ändamålsenligt och enhetligt uppföljningssystem gentemot de aktörer som har rådighet att påverka materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall.

Departementet föreslår omfattande förändringar, bland annat ett helt förnyat kap. 15 i miljöbalken och stora strukturella förändringar av avfallsförordningen (2020:614). De övergripande förändringar som eftersträvas är att mängden kommunalt avfall ska minska, att mer avfall ska förberedas för återanvändning och att mer avfall ska materialåtervinnas.

De huvudsakliga förslagen är att:

- ansvaret för kommunalt avfall från detaljhandel med livsmedel samt förbrukat matfett (ej fettavskiljarslam) och kontorspapper från yrkesmässig verksamhet ska flyttas från kommunen till verksamheten som producerar avfallet
- enhetliga krav på och undantag från fastighetsnära insamling av restavfall, livsmedels- eller köksavfall och förpackningsavfall ska införas
- kommunen ska senast 2027 tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushåll
- regeringen ska besluta om den nationella avfallsplanen istället för Naturvårdsverket
- kravet på kommunal avfallsplan tas bort
- avfallsavgifter ska fastställas i föreskrifter
- länsstyrelsen ska få besluta om en yrkesmässig verksamhet själv får hantera sitt kommunala avfall
- avfallsproducentens ansvar för avfallet tydliggörs, både när det gäller fullständig behandling och kostnaden för detta
- länsstyrelserna övertar kommunernas generella tillsynsansvar för avfallshantering
- kommunen ska se till att avfallsverksamheten särredovisas i enlighet med god redovisningssed
- den som är ansvarig för att avfallet blir fullständigt behandlat ska se till att det insamlade avfallet sorteras ytterligare om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning
- verksamheter som i samband med en yrkesmässig sortering av restavfall får en avfallsström, som till övervägande del består av förpackningsavfall, ska lämna avfallet till en producentansvarsorganisation
- den som lämnar avfall till en avfallsförbränningsanläggning eller en samförbränningsanläggning ska lämna uppgifter om avfallet som visar att avfallet får förbrännas och den som tar emot avfallet ska kontrollera uppgifterna

- miljöstraffavgifter ska införas vid bristande rapportering samt för den som driver ett marknadsdrivet insamlingssystem utan att anmäla detta till Naturvårdsverket.

Sammanfattningsvis innebär förslagen, enligt departementet, förändringar som syftar till att förstärka och förtydliga lagstiftningen på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt, bland annat genom att förbättra efterlevnaden av lagstiftningen. Förslagen ska ha beaktat de bedömningar och rekommendationer som EU-kommissionen har lämnat i sin tidiga varning.

Författningsändringarna föreslås gälla från den 1 januari 2026.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB för underremittering till dotterbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB.

Miljöförvaltningen har meddelat att de, givet de korta tidsramarna, skickar sina synpunkter direkt till stadsledningskontoret. Stockholms Stadshus AB har underremitterat remissen till Stockholm Vatten och Avfall AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till ansatsen i promemorian, så till vida att syftet med förändringarna är i linje med Stockholms stads målsättningar. I stadens *Miljöprogram 2030* (dnr KS 2023/682, beslutat av kommunfullmäktige den 23 september 2024) framgår att Stockholms stad ska driva på omställningen till en hållbar stad genom att efterfråga och använda resurseffektiva och cirkulära lösningar. Konkreta mål för detta är att mängden restavfall som går till avfallsförbränning med energiutvinning ska minska med 20 procent och att minst 80 procent av tillgängligt matavfall ska gå till biologisk behandling. Stadsledningskontoret kan konstatera att de föreslagna förändringarna i avfallslagstiftningen har till syfte att höja materialåtervinningsgraden och underlätta för en cirkulär ekonomi, vilket är i enlighet med kommunfullmäktiges långsiktiga mål.

Trots detta kan stadsledningskontoret inte tillstyrka förslagen i dess nuvarande utformning, eftersom de generellt bygger på otillräckligt underlag och att konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i flera fall inte kan anses tillräckligt utredda. Exempelvis saknas en analys av vilka brister som föreligger i gällande lagstiftning och en analys av hur avfallslagstiftningen bör se ut för att få avsedd i effekt i alla delar. Det är inte möjligt att göra en adekvat avvägning av risker och konsekvenser av förslagen, när de bygger på ofullständigt underlag.

Detta gäller inte minst konsekvenserna för den kommunala tillsynen inom avfallsområdet. Stadsledningskontoret anser att förslagen inte i tillräcklig omfattning har beaktat frågan om att stävja avfallsbrottsligheten, som ofta är kopplad till organiserad brottslighet. Det bedöms inte vara säkerställt att de förändringar som föreslås inte medför oavsiktliga försämringar i andra delar.

Stadsledningskontoret anser att promemorian saknar förankring i hur den kommunala tillsynen fungerar. Det finns exempelvis väsentliga skillnader mellan tillsynen i mindre kommuner och i större, där tillsynen över tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter ofta har överlåtits från länsstyrelsen. De föreslagna ändringarna av fördelningen av tillsynsansvaret får helt olika konsekvenser beroende på vad som omfattas av kommunens tillsyn. Detta belyses inte i promemorian.

Stadsledningskontoret anser att promemorian genomgående innehåller många otydligheter och brister i utredning eller resonemang, vilket gör det svårt att bilda sig en uppfattning om hur den föreslagna lagstiftningen hänger samman, vad som föranlett ändringarna och vilka konsekvenser som kan väntas.

Ett exempel på otydlighet rör förslagen till ändring av det kommunala ansvaret för insamling av avfall. Det föreslås en enhetlig definition av fastighetsnära insamling istället för de tre som finns idag, vilket i sig är positivt, men ändringen av bland annat bestämmelsen om kommunens skyldighet att transportera bort avfallet (nuvarande 15 kap. 20 a § miljöbalken, föreslagna 15 kap. 12 §) framstår som förvirrande. Begreppet *transport* har inte någon legaldefinition och det diskuteras inte i promemorian hur det förhåller sig till definitionen av *samla in avfall* (nuvarande 15 kap. 6 §, föreslagna 15 kap. 3 § miljöbalken) som inkluderar att ”hämta avfall”. Hittills har dock 15 kap. 20 a § miljöbalken ansetts innebära en precisering av hur kommunens insamling ska ske. Denna kontext saknas i promemorian. Det blir därför svårt att förstå innebörden av den föreslagna bestämmelsen och hur den förhåller sig till övriga bestämmelser om kommunernas ansvar för hantering av avfall. Den föreslagna 15 kap. 12 § miljöbalken kan förstås som att vid kommunens insamling – även av fraktioner som ska samlas in fastighetsnära – ska kommunen transportera bort avfallet från fastigheten endast efter begäran från fastighetsägare. Detta är sannolikt inte avsikten.

Ett annat exempel på brister i utredning eller resonemang är förslaget att dispens från det så kallade kommunala monopol (nuvarande 15 kap. 25 § miljöbalken) ska ersättas med beslut om att annan får hantera avfallet. Det framgår inte av promemorian vad som motiverat valet att överge dispensformen eller vilka avvägningar som har gjorts.

Ett ytterligare exempel är promemorians förslag att avgift för avfallshantering inte längre ska bestämmas i en taxa, utan i avfallsföreskrifterna. Det framgår inte vad som föranleder ändringen (utöver önskan om modernisering) och det framgår inte heller av promemorian att inordningen i avfallsföreskrifterna innebär att förslag till avfallsavgifter då också kommer att omfattas av kravet på utställning.

Stadsledningskontoret anser att nuvarande och kommande producentansvar måste vara fullt ut finansierade av producenterna för att säkerställa att kostnader inte oavsiktligt överförs till taxekollektivet.

Det föreslagna ikraftträdandet den 1 januari 2026 anses vara orealistiskt med tanke på de omfattande administrativa och avtalsmässiga förändringar som krävs.

Utöver de ovan övergripande synpunkterna lämnas nedan närmare synpunkter rörande vissa av förslagen i promemorian.

Utsortering av avfall måste öka så att mer avfall kan materialåtervinnas (avsnitt 4.4)

EU-kommissionen har i sin rapport om tidiga varningar till Sverige rekommenderat förbättringar av insamling av förpackningsavfall från verksamheter. I promemorian beskrivs riskerna med att förpackningsavfall från mindre verksamheter blandas med restavfallet, i stället för att sorteras ut.

Det finns redan bestämmelser om producentansvar för förpackningsavfall avseende avfall från yrkesmässiga verksamheter. Senast den 1 januari 2026 ska det finnas minst en mottagningsplats per kommun där verksamheter får lämna sitt förpackningsavfall. Mottagningsplatserna ska vara lättillgängliga och dimensioneras på grundval av antalet verksamheter och det förpackningsavfall som produceras i kommunerna. Promemorian understryker att systemet med mottagningsplatser bör analyseras och utvärderas vidare sett till hur bra systemet är utformat för att möjliggöra insamling av förpackningsavfall från verksamheter.

Stadsledningskontoret instämmer i de farhågor som lyfts i promemorian och vill framhålla att förpackningsavfall från mindre verksamheter ofta hamnar i skymundan vid utformning av insamlingen, inte minst i fråga om verksamheter som inte är samlokaliserade med hushållen och saknar möjlighet att ansluta sig till utbyggnationen av den fastighetsnära förpackningsinsamlingen. Utifrån stadens tillsynserfarenhet av mindre verksamheter är det relativt vanligt förekommande att förpackningsavfall inte sorteras ut separat. Ett av skälen som verksamhetsutövarna ofta lyfter fram är att verksamheterna saknar praktiska förutsättningar för att hantera sitt förpackningsavfall. Även om antalet nuvarande mottagningsplatser i Stockholms stad uppfyller minimikravet enligt lagstiftningen så bedöms mottagningsplatserna ändå vara för få och för glest utspridda geografiskt för att verksamheterna ska kunna nyttja dem i tillräcklig utsträckning. Insamling via mottagningsplatser försvåras även av mottagningarnas öppettider, då många verksamheter stänger sent på kvällen och då saknar möjlighet att lämna in sitt förpackningsavfall efter arbetsdagens slut.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att systemet med mottagningsplatser för verksamheter utvärderas, samt att Naturvårdsverket borde ges i uppdrag att utvärdera hur systemet faktiskt fungerar med avseende på verksamheternas möjligheter att lämna förpackningar. Naturvårdsverket bör också, i egenskap av tillsynsmyndighet över producentansvarsorganisationer, ges större möjlighet att inom

ramen för tillsynen ställa krav på utförandet av insamlingsystemet för förpackningsavfall från verksamheter.

Stadsledningskontoret anser härutöver att informationsflödet mellan avfallsproducent och mottagare behöver förbättras och mängden avfall till förbränning behöver minskas. Förslaget om skyldighet för den som lämnar avfall till en avfallsförbränningsanläggning eller en samförbränningsanläggning att lämna uppgifter om avfallet som visar att avfallet får förbrännas respektive för mottagaren att kontrollera uppgifterna är därför positivt.

Avfallsproducentens ansvar förtydligas (avsnitt 5.1)

Förslaget att varje avfallsproducent ska vara ansvarig för hantering och kostnader för det avfall de producerar samt att detta ansvar ska upphöra först efter att avfallet genomgått fullständig behandling är i grunden positivt. Det skapar en tydlighet i ansvarsfördelningen och kan bidra till förbättrad hantering och återvinning.

Dock anser stadsledningskontoret att det är problematiskt att kommunen enligt förslaget inte ska kunna överlåta ansvaret för avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Detta kan skapa praktiska svårigheter, särskilt när det gäller avfall som behandlas av externa aktörer. Förslaget riskerar att bli tekniskt orimligt i vissa situationer där kommunen inte kan ha kvar kontroll över avfallet.

Stadsledningskontoret avstyrker de delar av förslaget som begränsar kommunens möjlighet att överlåta ansvaret för sådant avfall, och hänvisar till kopplingarna till avsnitt 8.9 gällande krav på ytterligare sortering.

Om nytt ansvar för vissa avfallsproducenter (avsnitt 5.2)

I promemorian föreslås ändringar av ansvaret för avfallshanteringen för kommunalt avfall för vissa avfallsproducenter. Ändringarna innebär att den som bedriver en detaljhandel med livsmedel själv ska få ansvara för det kommunala avfall som produceras i verksamheten, istället för att lämna avfallet till kommunen. Även den som bedriver en yrkesmässig verksamhet föreslås, i stället för kommunen, få ansvara för hanteringen av det kommunala avfall som produceras i verksamheten och som består av förbrukat matfett eller förbrukat kontorspapper. Huvudskälet till de förslagna ändringarna anges vara att verksamhetsutövarna på sådant sätt kan få utökat ansvar över sitt avfall, vilket i sin tur kan främja utveckling av cirkulära avfallsflöden.

Stadsledningskontoret vill belysa att stora delar av de avfallsmängder som uppstår inom detaljhandeln redan i dagsläget bedöms vara verksamhetsavfall. Bland annat har förpackningsavfall i form av wellpapp eller plastförpackningar inte legat under kommunalt insamlingsansvar samtidigt som det sedan många år tillbaka funnits krav på separat utsortering av förpackningar. Utifrån stadens tillsynserfarenhet är det ändå relativt vanligt förekommande att förpackningsavfall inte sorteras ut till fullo eller att förpackningsavfall av olika slag blandas samman. Det finns därför, enligt stadsledningskontorets uppfattning, inte stöd för att en sådan förändring av ansvaret

för avfallshanteringen kommer innebära främjande av nya cirkulära lösningar. Möjligheterna finns redan med nuvarande lagstiftning, men nyttjas inte alltid till fullo.

Stadsledningskontoret vill även framhålla att insamling av spillfett från restauranger och andra aktörer länge varit föremål för illegal avfallshandling, med starka kopplingar till organiserad brottslighet. Erfarenheterna från tillsynen tyder på att den illegala handlingen har ökat under de senaste åren, i takt med att ett ökat råvarupris skapat ekonomiska incitament för illegal avfallshandel. Om spillfett från verksamheter ska undantas från kommunalt samlingsansvar bör det särskilt utredas ifall förslaget kan få negativa konsekvenser för tillsynsmyndigheternas möjlighet att bedriva tillsyn av spillfettshandlingen samt vilka konsekvenser förslaget kan få utifrån ett brottsförebyggande perspektiv.

Kommunens andrahandsansvar (avsnitt 5.3)

Formuleringen att kommunens ansvar ska upphöra först efter att avfallet genomgått fullständig behandling anses skapa praktiska problem. Stadsledningskontoret föreslår att ansvaret övergår till behandlaren vid överlämning, vilket är i linje med ansvarsfördelningen för andra avfallsproducenter. Dessutom är det viktigt att tydliggöra att kommunen inte ska ha ett andrahandsansvar för avfall från detaljhandeln, då detta medför svåröversägliga kostnader.

Utvidgade möjligheter att hantera avfall som kommunen ansvarar för (avsnitt 5.4)

Förslaget att ge kommunen möjlighet att medge dispenser för andra än yrkesmässiga verksamheter är positivt. Det kan underlätta anpassningar till lokala förhållanden och stärka effektiviteten i avfallshandlingen.

Däremot är stadsledningskontoret kritiskt till den del av förslaget som möjliggör att yrkesmässiga verksamheter själva får hantera avfall som kommunen ansvarar för. Det skapar oförutsägbarhet och kan leda till svårigheter för kommunerna att planera verksamheten. Risken är uppenbar för så kallad "russinplockning," där andra aktörer väljer de enklaste och mest lönsamma hämtningarna, medan svårare och dyrare hämtningar lämnas kvar till kommunen. Detta riskerar att belasta taxekollektivet och öka den administrativa bördan genom behov av att anpassa avfallstaxan.

Stadsledningskontoret föreslår att undantag som medges för yrkesmässiga verksamheter bör inkludera samtliga avfallsslag och att villkoren för egen avfallshandling behöver förtydligas.

Om kompostering (avsnitt 5.5.)

I promemorian föreslås att undantaget från kommunens ensamrätt att hantera sådant avfall som den ansvarar för (nuvarande 15 kap. 24 §, föreslagna 15 kap. 14 § miljöbalken) ska gälla både fastighetsinnehavare eller nyttjanderättsinnehavare som

återvinner eller bortskaffar bioavfall på fastigheten, om det görs i enlighet med föreskrifter som har meddelats med stöd av 15 kap. miljöbalken.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att även nyttjanderättshavarna beaktas, eftersom det inte sällan är dessa (till exempel hyresgäster) som ansöker om exempelvis kompostering av bioavfall eller annan hantering av avfall på plats. När det gäller de kompletterande bestämmelserna i avfallsförordningen, som anger förutsättningarna för hanteringen ställer sig stadsledningskontoret desto mer tveksam. Enligt gällande 5 kap. 15 § avfallsförordningen ska en fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som avser att på fastigheten kompostera eller på annat sätt behandla avfall som inte är trädgårdsavfall och som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, anmäla det till kommunen. I promemorian föreslås nu en ny bestämmelse i 4 kap. 12 § avfallsförordningen som anger att en fastighetsinnehavare får på fastigheten kompostera livsmedels- eller köksavfall, om det görs utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Bestämmelsen uppställer inget krav på anmälan utan uppfattas som en fullständig reglering. Kravet på anmälan i 5 kap. 15 § avfallsförordningen kvarstår dock även med promemorians förslag. De ändringar som föreslås i den bestämmelsen innebär att återvinning och bortskaffning av avfall inom den egna fastigheten begränsas till att avse kompostering av livsmedels- och köksavfall. Den här uppdelningen utan hänvisningar gör det svårt att överblicka vilka förutsättningar som är tänkta att gälla för kompostering. Stadsledningskontoret anser att förslaget behöver ses över.

Förändringar av länsstyrelsernas och kommunernas tillsynsansvar (avsnitt 6.2)

I promemorian föreslås att den generella regleringen i 26 kap. 3 § miljöbalken av kommunernas tillsyn enligt 15 kap. miljöbalken ska utgå. Istället ska tillsynsansvaret fördelas i miljötillsynsförordningen.

Stadsledningskontoret noterar att den föreslagna ordningen kommer innebära att det inte finns någon instans som har det yttersta ansvaret för tillsynen enligt 15 kap. miljöbalken. Detta ställer höga krav på att alla delar av tillsynen verkligen täcks av den närmare fördelningen i förordningen, vilket utvecklas nedan.

Tillsyn över kommunens ansvar enligt 15 kap. miljöbalken

Promemorian föreslår att tillsynen över kommunens ansvar enligt

15 kap., det vill säga i första hand kommunens ansvar för avfallshantering, ska flyttas till länsstyrelsen. Som skäl anförs att det finns anledning att överväga om och i vilken utsträckning det bör förekomma att en kommun ska ha ansvar för tillsynen över en verksamhet som kommunen är ansvarig för att utföra, även om det handlar om olika förvaltningar.

Stadsledningskontoret anser att argumenten är förvånande och tyder på bristande insikter i kommunernas organisation och förmåga att skilja mellan olika uppdrag.

Skulle promemorians argument appliceras generellt, skulle det inte heller vara lämpligt att kommunen har tillsyn över exempelvis skolor och förskolor, vård- och omsorgsboenden, kommunala bolag som energianläggningar och bostadsbolag, naturreservat, bassängbad och idrottsanläggningar samt andra kommunalt drivna verksamheter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utövar idag tillsyn enligt miljöbalken över en rad olika kommunala verksamheter i egenskap av självständig tillsynsmyndighet. Inom ramen för tillsynen tillämpar nämnden likabehandlingsprincipen och beslutar om förelägganden och sanktioner enligt de principer och bestämmelser som framgår av miljölagstiftningen. I det avseendet skiljer sig inte kommunens avfallshantering från övriga miljörättsliga områden. Stadsledningskontoret anser att det som anförs i promemorian inte kan anses utgöra tillräckliga skäl för att flytta tillsynsansvaret i den delen.

Tillsyn över avfallstransport m.m.

I promemorian föreslås att tillsynsansvaret för transportörer, handlare, mäklare och insamlare av avfall flyttas till länsstyrelserna.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen att det finns vissa fördelar med att förflytta tillsynsansvaret för dessa kategorier i fråga om möjligheten att kunna granska bland annat gränsöverskridande och nationella transporter utifrån ett större geografiskt perspektiv. Tillsynen över avfallstransporter har i dagsläget stora utmaningar genom att tillsynsansvaret övergår till annan kommun så snart transporten lämnat den egna kommunen eller på grund av att ett bolag byter säte från en kommun till en annan. Ett länsövergripande tillsynsansvar skulle ur det perspektivet kunna vara en väsentlig fördel.

Stadsledningskontoret instämmer däremot inte helt i bedömningen att länsstyrelserna har bäst kännedom om de olika avfallsaktörerna. Inte sällan har kommunerna en större tillsynserfarenhet av en verksamhetsutövare i samband med att verksamheten bedrivs inom den egna kommunen. När det kommer till exempelvis transporter av avfall från egen yrkesmässig verksamhet är kommunerna ofta den instans som först kan upptäcka felaktigheter och notera att den transportverksamhet som bedrivs omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikt. Utifrån att kommuner även har tillsyn över verksamheter där avfall uppstår (exempelvis industrier, byggen eller rivningar) blir uppföljningen av vart avfallet tar vägen därefter ett viktigt inslag i tillsynen för att få överblick hela avfallskedjan.

Stadsledningskontoret vill belysa att en förflyttning av tillsynsansvaret fortfarande medför ett behov av samarbete mellan länsstyrelserna och de enskilda kommunerna och att det därför bör finnas resurser hos respektive tillsynsmyndighet för samverkan i frågor rörande avfallstransporter.

Tillsyn över verksamheters avfallshantering

I promemorian föreslås att tillsynen över kommunernas ansvar enligt 15 kap. miljöbalken ska överföras till länsstyrelsen, samt att länsstyrelserna också ska ha tillsyn över tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter ¹.

Stadsledningskontoret reagerar på att det i promemorian genomgående förutsätts att kommunerna endast har tillsyn över C- och U-verksamheter. Detta är givetvis riktigt utifrån ett systematiskt perspektiv, men för Stockholms del (liksom flera andra större kommuner) har tillsynen över A- och B-verksamheter överlåtits till kommunen. Genom de föreslagna ändringarna i 2 kap. 32 § miljötillsynsförordningen kommer kommunen i sådana fall att även fortsatt ha tillsyn över den tillståndspliktiga miljöfarliga verksamhetens avfallshantering.

Den nuvarande fördelningen av tillsynsansvaret innebär emellertid att en kommun som Stockholm, som även har tillsyn över A- och B-verksamheter, kan ha tillsyn över hela avfallskedjan: från hushåll eller verksamhet där avfallet uppkommer, genom hela transportkedjan och olika typer av avfallsanläggningar för behandling eller bortskaffande.

Genom den nu föreslagna uppdelningen kommer tillsynsansvaret att fragmenteras. Kommunen kommer att ha ansvar för tillsyn över avfallsproducenter respektive över avfallsanläggningar, men inte över transporter mellan olika aktörer. Det innebär att kommunerna inte själva kommer att kunna följa upp en misstänkt olaglig avfallstransport och det kommer rent praktiskt kräva ytterligare samordning mellan de olika tillsynsmyndigheterna. Detta berörs inte i promemorian.

Stadsledningskontoret anser att det finns risk för att avfallsbrottsligheten kan komma att försöka dra nytta av att ansvaret på detta sätt delas upp. Det är av stor vikt att denna aspekt av fördelningen av tillsynsansvaret belyses särskilt och att konsekvenserna för arbetet mot avfallsbrottslighet analyseras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Stadsledningskontoret anser att det, utifrån ovanstående, också är oklart vilken myndighet som enligt förslaget ska ha tillsynen över en återvinningscentral (ÅVC) respektive återvinningsstation (ÅVS) som drivs av kommunen. Å ena sidan avses länsstyrelserna ha all tillsyn över kommunernas ansvar enligt avfallslagstiftningen, å andra sidan ska kommunen enligt förslaget fortsatt ha tillsyn över U-verksamheter och C-verksamheter (ÅVS) och, om tillsynen överlåtits, ÅVC (ofta B-verksamhet). Stadsledningskontoret uppfattar att avsikten är att länsstyrelsen ska ha tillsynen även över sådana anläggningar, men det kan inte anses klart framgå av de föreslagna bestämmelserna i 2 kap. miljötillsynsförordningen.

---

¹ I miljöprövningsförordningen anges vilka miljöfarliga verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga, vilket grundas på en bedömning av verksamhetens omgivningspåverkan, typ av verksamhet och storleken på verksamheten. A-verksamheter har omfattande miljöpåverkan och är tillståndspliktiga, B-verksamheter är tillståndspliktiga, C-verksamheter är anmälningspliktiga, medan U-verksamheter varken är tillstånds- eller anmälningspliktiga.

Sanktioner (avsnitt 7)

I fråga om sanktioner för överträdelser föreslås i promemorian vissa nya miljöstraffsavgifter vid överträdelser av rapporteringskraven respektive för marknadsdrivna system för återanvändning och materialåtervinning samt därutöver huvudsakligen följändringar i 29 kap. miljöbalken.

Stadsledningskontoret anser att det finns skäl att i denna typ av lagstiftningsärende uppmärksamma och utreda ytterligare ett antal frågor rörande överträdelser av avfallslagstiftningen, vilket beskrivs nedan.

Se över tidsgräns för rapportering av avfallstransport

Att inte rapportera farligt avfall inom två arbetsdagar kan medföra en miljöstraffsavgift om 5 000 kr per utebliven rapportering (11 kap. 8 b § förordning [2012:259] om miljöstraffsavgifter). Stadsledningskontoret erfar att miljö- och hälsoskyddsutskottet har tagit emot upplysningar från företag som anger att det i vissa fall är orimligt och utan miljönytta att kräva att rapporteringen ska ske inom två arbetsdagar. Tidsramen kan upplevas för begränsad sett till vad som är möjligt att genomföra i praktiken samtidigt som några enstaka uteblivna rapporteringar kan medföra höga kostnader för företagen. Det vore därför positivt om frågan utreds om den tidsgräns, som idag gäller, behöver justeras.

Utreda sanktion för avfallstransport utan anmälan

Det är i 29 kap. 4 § 1 p miljöbalken straffsanktionerat att utan tillstånd transportera avfall utan tillstånd och i 29 kap. 9 § 15 p miljöbalken straffsanktionerat att lämna avfall till någon som inte har gjort de anmälningar eller har de tillstånd som krävs för avfallshanteringen. Däremot är det alltså inte sanktionerat med straff eller miljöstraffsavgift att utföra avfallstransport utan föregående anmälan. Detta framstår som inkonsekvent och bedöms försvåra möjligheterna att komma tillrätta med olagliga avfallstransporter. Frågan bör ses över i samband med detta lagstiftningsärende.

Angående ökad återanvändning och materialåtervinning (avsnitt 8)

Insamlingssystem för återanvändning (avsnitt 8.1)

Promemorian föreslår att varje kommun ska tillhandahålla insamlingssystem för att öka återanvändning av produkter från hushållen och ge privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta återanvändbara produkter.

Initiativ för att öka återanvändningen av befintliga produkter och förebygga avfall är i sig positivt. Stadsledningskontoret befarar dock att den föreslagna regleringen kan innebära en hantering av mycket stora volymer produkter och ifrågasätter om det är praktiskt görbart. Det handlar om flöden som idag hanteras av hushållen själva. En kommunal skyldighet att ta emot resurser skulle kunna få stora negativa marknadseffekter för de företag och organisationer som erbjuder dessa tjänster idag.

Det finns också en risk för att den här typen av service, i synnerhet när det handlar om sådana volymer som föreslås kunna bli aktuellt, kan bidra till ”tvätt” av stöldgods. Det kommer ställas stora krav på kommunens styrning av verksamheten för att säkerställa att det inte blir en del av den kriminella ekonomin.

I promemorian föreslås att kommunerna ska granska att produkterna är lämpliga för att återanvändas. Stadsledningskontoret uppfattar att detta kan utgöra anmälningspliktig yrkesmässig förberedelse av avfall för återanvändning (29 kap. 47 § miljöprövningsförordningen [2013:251]).

Promemorian föreslår att kommunerna kan samarbeta med olika aktörer på återbruksmarknaden, såsom företag eller sammanslutningar, men påpekar att kommunerna behöver beakta likabehandlingsprincipen och tillämpliga bestämmelser i konkurrenslagen. Stadsledningskontoret vill tillägga att kommunen härutöver behöver beakta upphandlingslagstiftningen.

Sammantaget anser stadsledningskontoret att det inte kan anses tillräckligt utrett huruvida förslaget är praktiskt genomförbart.

Utsortering av avfall (avsnitt 8.2)

Stadsledningskontoret anser att förslaget om utsortering av vissa avfallsfraktioner, såsom diskborstar och trasiga dricksglas, inte skulle bidra till ökad materialåtervinning i någon högre utsträckning. Dessa material är ofta kraftigt förorenade och består av svåridentifierbara materialsammansättningar. Det föreslås att sådana material hanteras som grovavfall vid återvinningscentraler istället för genom omfattande insamlingssystem.

Fastighetsnära insamling (avsnitt 8.4)

För att hantera utmaningar i urbana miljöer föreslår stadsledningskontoret att undantagsmöjligheterna för fastighetsnära insamling utvidgas. Detta skulle tillåta kommuner att anpassa insamlingslösningar efter lokala förutsättningar och undvika logistiska hinder som uppstår i tätbebyggda områden.

Naturvårdsverket ska ge dispens från utsortering (8.6)

Promemorian föreslår att avfallsförordningen ändras så att Naturvårdsverket under vissa förutsättningar ska få ge dispens från utsorteringskravet till den som är ansvarig för att se till att utsortering och separat insamling sker, förutom för bygg- och rivningsavfall (förslag till 3 kap. 27 § avfallsförordningen). I dagsläget hanteras motsvarande dispensansökningar av de kommunala tillsynsmyndigheterna. Motiveringen till förslaget anges vara att dispensförandet kan bli mer snarlikt över landet. Att just dispenser från utsortering av bygg- och rivningsavfall föreslås kvarstå hos kommunerna motiveras med att den avfallshanteringen som sker på byggen eller rivningar endast är temporär.

Stadsledningskontoret förstår det som att avsikten att Naturvårdsverket ska hantera dispenser även från enskilda. Stadsledningskontoret ställer sig tveksam till om detta är en praktiskt lämplig eller ens reellt genomförbar lösning.

Stadens erfarenhet av dispenshantering (exempelvis från krav på utsortering av bioavfall eller krav på att tömma förpackningar från deras innehåll) är att dispensskälen oftast grundas på platsspecifika omständigheter, exempelvis att verksamheter eller fastighetsägare inte har erforderliga utrymmen för avfallshantering. Vid bedömning om dispensskäl föreligger behöver hänsyn tas till omständigheter i det enskilda fallet och ibland kan det exempelvis bli aktuellt med ett platsbesök för att undersöka ärendet vidare. I det fall en dispensansökan avser avfall under kommunalt insamlingsansvar bedöms det vara nödvändigt att prövningsmyndigheten har samsyn med den kommunala renhållaren om de faktiska förutsättningarna för att kunna bedöma om dispens kan medges även med hänsyn till god praxis för avfallsinsamling.

Sammanfattningsvis förutsätter dispensförfarandet en viss lokalkänedom och ibland även en viss erfarenhet av tillsyn över den verksamhetsutövare eller den fastighetsägare som ansöker om dispens. Det är osannolikt att en statlig myndighet som Naturvårdsverket kommer ha praktiska möjligheter att utreda dispensansökningar utifrån ett lokalt tillsynsperspektiv. Stadsledningskontoret ställer sig därför frågande till att det skulle leda till en mer effektiv hantering av dispenser om ansvaret för detta flyttas till Naturvårdsverket.

Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning (avsnitt 8.9)

Förslaget att insamlat avfall ska sorteras ytterligare för att möjliggöra materialåtervinning är svårtolkat. Om avsikten är att behandlingsanläggningar ska förfina tekniken för att nyttiggöra mer av förpackningsavfall och minska andelen rejekt, är det positivt. Det skulle kunna uppmuntra producenter att vid design och tillverkning anpassa produkterna för bättre materialåtervinning.

Om förslaget däremot avser att kommunerna förväntas eftersortera insamlat restavfall, anser stadsledningskontoret att detta är problematiskt. Effekterna av fullt utbyggd fastighetsnära förpackningsinsamling 2027 bör inväntas innan sådana krav införs. I första hand bör producenterna ställas inför skarpare krav på att underlätta för verksamheter att lämna förpackningsavfall.

Vidare skapar promemorians formuleringar en otydlighet om kommunens ansvar för att avfall blir fullständigt behandlat. Det är viktigt att klargöra om kommunens ansvar omfattar material som slagg eller rejekt från producentansvarsorganisationernas sortering av hushållens förpackningar. Stadsledningskontoret avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning.

Om att mer förpackningsavfall från restavfallet ska materialåtervinnas (avsnitt 8.10)

I promemorian föreslås att verksamheter som har avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall som har producerats i samband med yrkesmässig

sortering av restavfall, ska lämna avfallet till de kostnadsfria mottagningsplatser som tillhandahålls av en producentansvarsorganisation. Innan överlämningen ska sådant avfall som inte utgör förpackningsavfall separeras från förpackningsavfallet av verksamhetsutövaren, om det kan göras utan orimliga ekonomiska konsekvenser. Promemorian föreslår vidare att den som driver mottagningsplatserna ska vara skyldig att utan kostnad och utan begränsningar i avfallsmängder ta emot verksamhetens avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall och som har producerats i samband med yrkesmässig sortering av restavfall.

Stadens erfarenhet är att en del av de plastförpackningar som samlas in från verksamheter till avfallsanläggningar inte går till materialåtervinning med argumentet att det är för dåligt sorterat eller att det ligger i säckar och därför inte kan kontrolleras. Det är oklart om skälet till att materialet istället energiåtervinns är att Svensk Plaståtervinning inte vill ta emot förpackningsavfallet eller om kostnaden anses vara för hög att transportera avfallet till godkänt insamlingssystem. Stadsledningskontoret bedömer att förutsättningarna för ökad återvinning av sådant avfall sannolikt skulle förbättras om den föreslagna skyldigheten att ta emot avfall utökas till att omfatta avfall som till *övervägande del* består av förpackningar som *producerats* i yrkesmässig verksamhet. Eftersorteringen borde i sådana fall också bekostas av insamlingssystemet, för att undvika att förpackningarna av kostnadsskäl lämnas till energiåtervinning.

Förändringar i avfallsplaneringen (avsnitt 9)

I promemorian föreslås att kommunerna inte längre ska vara skyldiga att ta fram en avfallsplan. Istället ska en nationell avfallsplan upprättas av Naturvårdsverket. Promemorian framhåller att det fortsatt kommer att vara tillåtet för kommuner att på eget initiativ ta fram en avfallsplan.

Stadsledningskontoret anser att avfallsplanen i många fall fyller en samlande funktion för kommunens arbete enligt 15 kap. miljöbalken. Den kan därför fylla ett syfte som strategiskt styrdokument även för andra delar av kommunens verksamhet än den kommunala renhållningen och vara ett viktigt instrument för att ge både kommunala och privata verksamheter förutsättningar för att öka graden av återbruk och minska avfallsmängderna. Behovet av kommunal samordning mellan olika aktörer inom avfalls- och återbrukssektorn kan väntas öka och kännedom om de lokala förutsättningarna är därmed en viktig förutsättning för att veta vad som bör göras i kommunal regi respektive i privata eller ideella initiativ.

För det fall tillsynen över kommunens avfallshantering skulle flyttas till länsstyrelsen, i enlighet med promemorians förslag, så skulle en kommunal avfallsplan också vara ett bra redskap för sådan tillsyn.

Även om det skulle stå kommunen fritt att fortsatt upprätta avfallsplaner, så kommer avsaknaden av ett krav innebära att det blir betydligt svårare att finansiera den, eftersom kostnaden inte längre kommer att kunna bäras av avgiften. Ett nationellt

starkare grepp om avfallsplaneringen är i sig positivt, men bör snarare utgöra en komplettering än ett alternativ till den kommunala planen.

Avslutningsvis vill stadsledningskontoret framhålla att när det handlar om att stöpa om de centrala delarna i komplex nationell lagstiftning behöver förslagen föregås av en allsidig, offentlig utredning. Risken är annars stor att resultatet blir en sämre lagstiftningsprodukt som missar målen. Om detta sätts i system kan på sikt förtroendet för såväl lagstiftningen som de myndigheter som ska tillämpa den komma att minska.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 8 januari 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms Stadshus AB har underremitterat denna remiss till Stockholm Vatten och Avfall AB. Koncernledningen har inget att tillägga utan ställer sig bakom dotterbolagets synpunkter som framförs i Stockholm Vatten och Avfall ABs remissvar.

Underremiss

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB:s yttrande daterat den 19 december 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materia/återvinning och för mer cirkulär ekonomi omfattar förslag inom ett stort antal områden. Det övergripande syftet med lagändringarna är att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag och kommuner, samt att främja investeringar i innovativa tekniska lösningar.

Promemorian innehåller förslag med varierande dignitet och konsekvenser för bolaget. Bolaget anser att promemorian i delar är otydlig och att genomförbarhet och konsekvenser för kommunerna inte har beaktats till fullo. Bolaget saknar även förslag på förändringar som tar sikte på en högre nivå i avfallshierarkin.

De förslag som rör ett flyttat ansvar för vissa strömmar medför reducerade taxeutgifter samtidigt som en kostnadskrävande reservkapacitet kommer behöva hållas. I promemorian framförs att en ökad materialåtervinning och återanvändning skulle vara ekonomiskt fördelaktigt för kommunerna i och med ökade materialintäkter och minskade behandlingskostnader. Bolaget bedömer att kostnaderna för den hantering som förslagen innebär skulle vara betydligt högre än eventuella intäkter eller kostnadsreducering.

Bolaget ser det som positivt att ansvarsfördelningen mellan kommuner, producentansvarsorganisationer och avfallsproducenter tydliggörs. När det gäller åtgärder för ökad utsortering och återanvändning anser bolaget att kommunerna i möjligaste mån själva ska kunna besluta om utformningen. Med möjlighet till lokala anpassningar av systemen kan bättre effektivitet uppnås, vilket gagnar taxekollektivet.

Förtydliganden av förslagen behövs på vissa ställen och de gjorda konsekvensanalyserna är i vissa fall ofullständiga eller missvisande. En del justeringar av förslagen behövs för att regeringens uttalade syfte med förändringarna ska kunna uppnås. Flera av förändringarna i förslaget kan komma att medföra ökade kostnader. Det är angeläget att dessa inte landar enbart på taxekollektivet.

Ett ikraftträdande av förändringarna redan 1 januari 2026 bedöms inte vara genomförbart med hänsyn till de anpassningar som krävs avseende avtal, upphandlingar, anpassning av föreskrifter, information till avfallslämnarna och övrig administration.

Sammanfattning av synpunkter per avsnitt

Bolaget avstyrker delar av avsnittet Avfallsproducentens ansvar förtydligas (5.1). Bolaget ser det som problematiskt då det i många fall inte är tekniskt rimligt eller möjligt för kommunen att ha kvar kontroll och ansvar för ett avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Se också resonemang kopplat till avsnitt 8.9, Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materia/återvinning.

Bolaget tillstyrker förslaget Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter (5.2). Dock finns invändningar mot kommunens "andrahandsansvar" som även beskrivs i promemorians förslag 5.3. Bolaget vill framhålla att det skulle vara önskvärt att all detaljhandel omfattas.

Bolaget avstyrker Förändringar i kommunens ansvar (5.3) i nuvarande utformning. Bolaget anser att formuleringen att kommunens ansvar ska upphöra först då avfallet genomgått fullständig behandling innebär en otydlighet. Bolagets uppfattning är att när avfallet överlåtes till en behandlare så bör ansvaret övergå till denne, motsvarande vad som gäller för andra avfallsproducenter. Vidare bedöms ett sekundärt ansvar för kommunen för avfall från detaljhandeln som problematiskt. Det är svårförutsägbart vilken reservkapacitet som behöver handlas upp och det är taxekollektivet som kommer att behöva stå för finansieringen.

Bolaget tillstyrker första delen av förslaget om Utvidgade möjligheter att hantera avfall som kommunen ansvarar för (5.4), som innebär fortsatt möjlighet för kommunen att medge dispenser för andra än yrkesmässiga verksamheter. Bolaget avstyrker förslagets andra del som bolaget anser är delvis i linje med tidigare utredningar om så kallat "frival". Förslaget bör dels kompletteras med att en dispens ska omfatta verksamhetens samtliga avfallsslag under kommunalt ansvar, dels bör villkoren för egen avfallshantering tydliggöras.

Bolaget tillstyrker delvis förslaget om insamlingssystem för återanvändning (8.1) avseende att kommunerna ska erbjuda insamling till återanvändning. Bolagets bedömning är att detta idag är uppfyllt i Stockholms stad. Bolaget avstyrker den del av förslaget som omfattar att kommunen ska låta privatpersoner och verksamheter hämta produkter gratis.

Bolaget anser att förslaget Utsortering av avfall (8.2) behöver förtydligas. Bolaget anser att förslaget är alltför otydligt formulerat för att kunna ta ställning till detta. Bolagets bedömning är att de krav som förslaget förefaller innebära redan idag uppfylls i Stockholms stad. Bolaget vill dock framföra att ifall avsikten med förslaget är att det kommer att behövas ytterligare insamlingssystem för avfallsfraktioner av papper, plast, glas och metall utöver dem som finns idag, så krävs en utbyggnad av insamlingssystemet. Bolaget anser att ytterligare utsortering inte skulle bidra till syftet att öka materialåtervinningsgraden i någon större utsträckning eftersom dessa avfallsfraktioner ofta består av svåridentifierbara materialsammansättningar, är kraftigt förorenade och dessutom utgör en liten viktandel av hushållens totala restavfall.

Bolaget tillstyrker förslaget om Fastighetsnära insamling (8.4). Bolagets uppfattning är att förslaget innebär att samtliga avfallsslag i första hand ska samlas in på samma ställe, men att förslaget ändå medger frihet för kommunen att kunna anpassa insamlingslösningen efter platsens förutsättningar, vilket är en viktig förutsättning i Stockholm. Vad gäller undantag anser bolaget att förslaget behöver kompletteras med ytterligare möjligheter, exempelvis utifrån storstadens förutsättningar.

Bolaget tillstyrker förslagen om Insamling av annat avfall som kommunen ansvarar för (8.5) och Dispens från krav på utsortering och separat insamling (8.6). Bolaget avstyrker förslaget Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materia/återvinning (8.9). Bolaget anser att förslaget är svårtolkat och innebär otydligheter gällande om det finns ett förlängt ansvar för kommunen även för avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Bolaget anser också att förslaget bör inkludera skarpare krav på producenterna att tillskapa möjligheter för verksamheter att lämna förpackningsavfall för att minska den andel som hamnar i restavfallet.

Bolaget avstyrker förslaget Mer förpackningsavfall från restavfallet ska materia/återvinnas (8.10) i dess nuvarande utformning. Bolagets uppfattning är att det behöver vara möjligt för anläggningsägaren att tillgodogöra sig ett eventuellt värde av materialet. Bolaget föreslår därför en modell där anläggningsägaren kan välja att avyttra det utsorterade materialet på den fria marknaden, eller att lämna det till producentansvarsorganisationerna mot reglerad ersättning.

Bolaget tillstyrker förslagen som avser Den nationella avfallsplanen (9.1), Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort (9.3) och Krav på redovisning om kommunens avfallshantering (12.2).

Bolaget avstyrker förslaget om Kommunens bemyndigande om avtalsavgift (12.1). Förslaget innebär att beslut om avfallsavgifternas nivå skulle behöva föregås av en

utställning vilket skulle innebära ökad administration och förlängd handläggningstid. Gällande förslaget Ett nytt kapitel i miljöbalken (14) vill bolaget uppmärksamma på konsekvenser av vissa formuleringar. Bolaget anser att formuleringarna i dagens 20 a§ och 23 § bör kvarstå.

Bakgrund

Sverige riskerar att inte uppnå målet om att förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 55 viktprocent till 2025, minst 60 viktprocent till 2030 och minst 65 viktprocent till 2035. Detta har renderat i en varning från EU-kommissionen. De nu föreslagna lagändringarna syftar till att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag och kommuner och främja investeringar i innovativa tekniska lösningar. Vidare lämnas förslag för att stärka och effektivisera tillsynen på avfallsområdet, för att undvika snedvriden konkurrens och för att motverka illegal avfallshantering.

Förslagen omfattar följande områden:

- Förändringar och förtydliganden av olika aktörers ansvar för avfall
- Förändringar i tillsynen på avfallsområdet
- Straffsanktioner och miljöstraffsavgifter
- Ökad återanvändning och materialåtervinning
- Förändringar av avfallsplaneringen
- Mål på avfallsområdet
- Rapportering på avfallsområdet
- Modernisering och förändringar av kommunernas avfallsavgifter
- Naturvårdsverkets ansvar på avfallsområdet
- Ett nytt 15 kapitel i miljöbalken

Bolaget har i tidigare remissvar (Äga avfall - en del av den cirkulära ekonomin, SOU 2021 :24, dnr SSAB 2021/100 och Naturvårdsverkets redovisning ansvar för kommunalt avfall för vissa avfallsströmmar dnr SSAB 2022/16) lämnat synpunkter som berör vissa av förslagen i den aktuella promemorian.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s

Nedan redogörs för Stockholm Vatten och Avfalls (fortsättningsvis benämnt "bolaget") ståndpunkt i de olika förslagen. Motiveringar och förslag till justeringar kommer att utvecklas vidare i det remissvar som ska överlämnas till departementet senast 14 februari. Avfall Sveriges remissvar har ännu inte hunnit tillgängliggöras för kommunerna. Där kommer förslagen sannolikt belysas mer djupgående, vilket kan ge ytterligare underlag till utvecklade resonemang i det slutliga remissvaret från bolaget.

De föreslagna förändringarna beskrivs i promemorians kapitel fem till femton. Promemorians avsnittsnummer anges inom parentes vid respektive förslag nedan. De förändringar som inte tas upp nedan lämnar bolaget utan synpunkter

Generella synpunkter

Bolaget ser positivt på flera av förslagen och de bakomliggande intentionerna. Bolaget saknar dock förslag som i större omfattning tar sikte på de högre nivåerna i avfallshierarkin. Ökad återvinning är inte tillräckligt för att uppnå ett cirkulärt samhälle, det behöver kombineras med fler satsningar på förebyggande och minimering av avfall.

Förtydliganden av förslagen behövs på vissa ställen och de gjorda konsekvensanalyserna är i vissa fall ofullständiga eller missvisande. En del justeringar av förslagen behövs för att regeringens uttalade syfte med förändringarna ska kunna uppnås. Flera av förändringar i förslaget kan komma att medföra ökade kostnader vilket utredarna menar kan finansieras med avfallstaxan. Under senare år har det ålagts kommunerna ett flertal åtgärder och ansvar som tillsammans med allmänt kostnadsläge drivit upp taxan för både hushåll och verksamheter betydligt. Med detta i åtanke vill bolaget framhålla att det är av största vikt att nuvarande och kommande producentansvar är fullt ut finansierade av producenterna. Motsvarande gäller för de delar av förslagen som rör hantering av strömmar som inte omfattas av producentansvar. Då de flesta av dessa åtgärder är kostnadsdrivande är det önskvärt att kommunerna kan erhålla ekonomisk kompensation via statliga medel för att inte ytterligare belasta taxekollektivet.

För att som kommun kunna möta målen för ökad återanvändning och materialåtervinning anser bolaget att lagstiftningen bör möjliggöra systemanpassningar utifrån lokala förutsättningar. Det kan innebära en kombination av insamlings- och behandlingslösningar såsom exempelvis fastighetsnära respektive kvartersnära insamling, mobila tjänster, central mottagning och i vissa fall även eftersortering av vissa fraktioner.

Ett ikraftträdande av förändringarna redan 1 januari 2026 bedöms inte vara genomförbart med hänsyn till de anpassningar som krävs avseende finansiering, avtal, upphandlingar, anpassning av föreskrifter, information till avfallslämnarna och övrig administration.

Synpunkter per avsnitt

Avfallsproducentens ansvar förtydligas Förslag (5.1): Med avfallsproducent ska i miljöbalken avses den som ger upphov till avfall och den som genom förbehandling, blandning eller andra förfaranden ändrar avfallets art eller sammansättning.

Det ska införas en ny definition av vad som avses med fullständig behandling. Varje avfallsproducent ska vara ansvarig för att hantera avfallet som den har producerat. Avfallsproducenten ska också stå för kostnaderna för att hantera avfallet. Ansvar för att hantera avfallet ska upphöra när avfallet har genomgått en fullständig behandling. Möjligheten att i avtal bestämma vem som ska ha ansvaret för avfall ska tas bort.

Ansvar för en avfallsproducent ska inte gälla om kommunen är ansvarig, det har införts ett system för utökat producentansvar för avfallshantering, eller det i övrigt framgår av lag eller annan författning att avfallsproducenten inte är ansvarig.

I förslag till ny lydelse av MB 15 kap 11 § anges att kommunens ansvar att hantera avfallet upphör först när avfallet har genomgått en fullständig behandling. I tillhörande kommentar förtydligas att kommunen inte kan överlåta ansvaret för avfallet, eftersom en kommun inte är en avfallsproducent. Bolaget ser det som problematiskt då det i många fall inte är tekniskt rimligt eller möjligt för kommunen att ha kvar kontroll och ansvar för ett avfall som lämnats till återvinning eller bortskaftande, se vidare resonemang kopplat till avsnitt 8.9, Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materia/återvinning.

Bolaget avstyrker de delar av förslaget som rör att en kommun inte ska kunna överlåta ansvaret för avfall som lämnas till återvinning eller bortskaftande.

Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

Förslag (5.2): I definitionen av kommunalt avfall förtydligas vad som innefattas.

Den som bedriver en detaljhandel med livsmedel ska, i stället för kommunen, ansvara för det kommunala avfall som produceras i verksamheten. Även den som bedriver en yrkesmässig verksamhet ska, i stället för kommunen, ansvara för det kommunala avfall som produceras i verksamheten som består av förbrukat matfett eller förbrukat kontorspapper.

Förslaget innebär, med vissa utökningar, en återgång till vad som gällde innan begreppet "kommunalt avfall" ersatte "hushållsavfall" för dessa avfallsströmmar. Endast en mindre del av de aktuella avfallsströmmarna samlas in via Stockholm Vatten och Avfall idag.

Motsvarande avfallsströmmar av verksamhetsspecifik karaktär uppkommer inom hela detaljhandeln, inte bara från livsmedelsbutiker. Bolaget anser därför att hela detaljhandelssektorn bör omfattas av ett eget ansvar för det kommunala avfallet.

Bolaget tillstyrker förslaget, dock med invändningar mot kommunens "andrahandsansvar" som beskrivs i nästa avsnitt. Bolaget vill framhålla att det skulle vara önskvärt att all detaljhandel omfattas.

Förändringar i kommunens ansvar

Förslag (5.3): Det ska förtydligas att kommunens ansvar för avfall innebär ansvaret att hantera avfallet. I ansvaret ska kostnaderna för att hantera avfallet ingå. Ansvaret för att hantera avfallet ska upphöra när avfallet har genomgått en fullständig behandling.

Kommunen ska transportera bort det avfall som kommunen ansvarar för från den fastighet där avfallet har producerats, om fastighetsägaren begär det och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

Avfallsproducenten ska kunna begära att kommunen ska hantera det kommunala avfall som avfallsproducenten har eget ansvar för, om det finns ett bristande utbud av tjänster för att samla in och behandla avfallet, transportavstånden för att hantera avfallet blir orimligt långa, eller tjänsten att samla in och behandla avfallet erbjuds

med oskäliga avtalsvillkor. Vart femte år ska kommunen genomföra en utvärdering av om förutsättningarna förändrats eller om tjänsten till avfallsproducenten att samla in och behandla avfall fortsatt ska erbjudas.

Formuleringen att kommunens ansvar ska upphöra först då avfallet genomgått fullständig behandling innebär en otydlighet. Bolaget anser att när avfallet överlåtes till en behandlare så bör ansvaret övergå till denne, motsvarande vad som gäller för andra avfallsproducenter. Se vidare resonemang under avsnittet kopplat till förslag 8.9.

Vad gäller borttransport från fastigheten, så bör det formuleras så att det inte är avhängigt fastighetsägarens begäran.

Ett sekundärt ansvar för kommunen för avfall från detaljhandel med livsmedel bedöms som problematiskt. Det är svåröversägbart vilken reservkapacitet som behöver handlas upp, och det är taxekollektivet som kommer att behöva stå för finansieringen av en sådan. Bolaget avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning.

Utvidgade möjligheter att hantera avfall som kommunen ansvarar för

Förslag (5.4). Kommunen ska, på begäran, få besluta att någon annan än en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för, om det finns särskilda skäl och den som ska hantera avfallet kan göra det på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Länsstyrelsen ska, på begäran, få besluta att en yrkesmässig verksamhet får hantera avfall som kommunen ansvarar för och som produceras i verksamheten, om avfallet behandlas på ett sätt som ger en materia/återvinning eller annan återvinning som är åtminstone likvärdig med den kommunala behandlingen. Ett beslut ska få avse avfallshantering i en kommun eller i flera kommuner inom ett län. Länsstyrelsen ska ge berörda kommuner tillfälle att yttra sig innan beslut fattas. Ett beslut som kommunen eller länsstyrelsen fattar ska få förenas med villkor, begränsas i tiden och ska få återkallas om det inte längre finns förutsättningar för beslutet.

Första delen innebär fortsatt möjlighet för kommunen att medge dispenser för andra än yrkesmässiga verksamheter, vilket bolaget är positivt till.

Andra delen av förslaget är delvis i linje med förslag i tidigare utredningar om så kallat "frival" för verksamheters avfall. Aktuellt förslag ställer dock något högre krav på den egna hanteringen för att undantag ska medges, vilket är positivt, men jämfört med dagens dispensmöjligheter ger förslaget större möjligheter för verksamheter att välja utförare.

De nackdelar som bolaget såg i tidigare förslag om "frival" kvarstår. Det handlar om oförutsägbarhet och svårigheter för kommunerna att planera för verksamhetens omfattning. Det finns också en risk för "russinplockning", där främst de effektiva hämtställena är attraktiva för annan aktör, medan svåra och dyra hämtställen med komplicerade arbetsmiljöförhållanden kvarstår med kommunal hantering. En annan

effekt kan vara att i och med att kommunerna ofta har miljöstyrande taxor så kan en verksamhet välja subventionerad matavfallshämtning via kommunen men söka dispens för restavfallshämtningen (vars avgifter till viss del finansierar matavfallshämtningen). Det skulle medföra ett behov av anpassning av avfallstaxan, vilket skulle innebära ökad komplexitet och administration.

Bolaget avstyrker andra delen av förslaget i dess nuvarande form. Dels bör det kompletteras med att en dispens ska omfatta verksamhetens samtliga avfallsslag under kommunalt ansvar, dels bör villkoren för egen avfallshantering tydliggöras.

Insamlingssystem för återanvändning

Förslag (8.1): Varje kommun ska tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushållen i kommunen i syfte att öka återanvändningen i Sverige.

Kommunen ska ge privatpersoner, företag och sammanslutningar tillfälle att kostnadsfritt hämta återanvändbara produkter på en plats som kommunen anvisar. Produkter som inte hämtas av någon inom den tid som kommunen bestämmer ska hanteras som avfall av kommunen.

Kommunen ska få meddela föreskrifter om hur utrymmen, behållare och andra anordningar för insamling för återanvändning ska vara utformade och skötas.

Bolaget är positivt till att alla kommuner ska erbjuda insamling till återanvändning, och bedömer att det är uppfyllt i Stockholms stad i och med insamling vid återbruk, återvinningscentraler, mobila återbrukstjänster etc.

Däremot menar bolaget att nuvarande utformning av förslaget, där kommunen ska låta privatpersoner och verksamheter hämta produkter gratis, skulle leda till en rad problem samtidigt som det motverkar syftet ökad återanvändning och materialåtervinning. Förslaget bedöms kunna medföra ordningsproblem och risker kopplat till ansvar för säkerhet. Vidare finns risk att förslaget slår undan benen för seriösa återbruksaktörer, samt frångår kommunens rådighet över att välja behandlingsmetod. Även behovet av lämpliga ytor skulle ge utmaningar för bolaget.

Bolaget föreslår att kommunerna ska kunna erbjuda mottagning av återanvändningsbara produkter i samband med mottagning på exempelvis återvinningscentral, men att varje kommun själv ska få avgöra om det ska ske i samarbete med andra aktörer, och om varorna ska säljas eller skänkas.

Bolaget tillstyrker att kommunerna ska erbjuda insamling till återanvändning, men avstyrker det aktuella förslaget om att produkter ska skänkas från en plats.

Utsortering av avfall

Förslag (8.2): Det ska införas krav på utsortering av grovavfall och avfall som består av papper, plast, glas och metall och som inte samtidigt är förpackningsavfall eller bygg- och rivningsavfall.

Restavfallet ska hållas skilt från annat avfall. Det ska införas nya definitioner av vad som avses med grovavfall respektive restavfall. Utsorteringskravet för brännbart avfall ska upphävas.

Yrkesmässiga verksamheter som producerar förbrukat matfett ska sortera ut det och förvara det skilt från annat avfall. Yrkesmässiga verksamheter som producerar förbrukat kontospapper ska sortera ut det och förvara det skilt från annat avfall. Det ska förtydligas vilket avfall som ska samlas in separat i syfte att avfallet ska förberedas för återanvändning eller materia/återvinning och vilket avfall som ska samlas in separat för annan hantering.

Bolaget tolkar förslaget som att kravet på utsortering av papper, plast, glas och metall, som inte samtidigt är förpackningsavfall eller bygg- och rivningsavfall, uppfylls i och med stadens mottagning och utsortering av hushållens grovavfall vid återvinningscentraler och mobila återbrukstjänster etc.

Om avsikten med förslaget istället är att även den del av fraktionerna ovan som idag sorteras som restavfall (d.v.s. diskborstar, trasiga dricksglas, kuvert m.m.) ska omfattas av utsortering, så skulle det innebära ett omfattande merarbete för både hushållen och kommunerna. Oavsett om fraktionerna samlas in nära hushållen eller enbart på återvinningscentraler, så krävs en utbyggnad av insamlingssystemet.

Det föreslagna kravet skulle inte bidra till syftet att öka materialåtervinningsgraden i någon högre utsträckning eftersom dessa avfallsfraktioner ofta består av svåridentifierbara materialsammansättningar, är kraftigt förorenade och dessutom utgör en relativt liten viktandel av hushållens totala restavfall. Att finna avsättning för materialet när det inte omfattas av ett producentansvar bedöms vara svårt. Se vidare bolagets synpunkter kopplade till avsnitt 8.10.

Bolaget anser att förslaget behöver förtydligas. Ett eventuellt krav bör formuleras så att det framgår att kravet uppfylls genom insamling av de olika fraktionerna i form av grovavfall vid t.ex. återvinningscentraler.

Fastighetsnära insamling

Förslag (8.3): Fastighetsnära insamling ska definieras i avfallsförordningen. Definitionen av fastighetsnära insamling i förpackningsförordningen ska tas bort.

Befintliga krav på fastighetsnära insamling av avfall ska kompletteras med krav på insamling av restavfall.

Kommunen ska få samla in även övrigt avfall fastighetsnära.

Kommunen ska i föreskrifter få bestämma om den ätliga oljan och det ätliga fettet ska samlas in fastighetsnära eller inte.

Bolaget är positivt till att fastighetsnära hämtning definieras tydligare. I promemorian anges att samma servicegrad och krav på fastighetsnära insamling bör gälla för restavfallet som för förpackningsavfall och livsmedels- och köksavfall. Bolaget anser

att man bör sträva efter att i första hand samla in samtliga avfallsslag på samma ställe, men att frihet ska finnas att kunna anpassa insamlingslösningen efter platsens förutsättningar. Exempelvis i de delar av Stockholms innerstad där rest- och matavfall hämtas i säck, saknas möjlighet att samla in förpackningarna på samma ställe. Där kommer i stället någon form av kvarterslösningar behövas för förpackningsfraktionen. Motsvarande kan vara fallet vid sopsugsanläggningar, där det ofta inte är möjligt att hämta förpackningsavfall i anslutning till inkasten.

Det anges också att med fastighetsnära insamling bör avses insamling från en fastighet där avfall produceras eller en överenskommen eller anvisad plats i nära anslutning till den fastighet där avfall produceras, om insamling från fastigheten inte är möjlig med hänsyn till fastighetens utformning och lokalisering, trafiksäkerhet eller andra omständigheter. För att underlätta för hushållen så bör avståndet från fastighetsgränsen inte överstiga 400 meter. Bolaget anser att det är en rimlig målsättning, men att det är viktigt att det inte är ett absolut krav, se vidare i nästa avsnitt kopplat till förslag 8.4..

Rådigheten över marken kan vara begränsad inom de 400 meter som blir ett krav genom denna reglering, vilket kommer innebära svårigheter att uppfylla kravet avseenden vissa fastigheter. Bolaget anser att undantagsmöjligheten enligt nedan skulle behöva utvidgas i enstaka fall, även i fall där fastigheten inte ligger i ett isolerat eller glesbebyggt område, med nationella mått mätt. I tätbebyggt område kan det till exempel röra sig om en mindre samling av hus med en svårframkomlig enskild tillfartsväg som är längre än 400 meter där insamlingen sker vid en större framkomlig väg. •

Bolaget tillstyrker förslaget, och förordar att det förtydligas att fraktionerna kan samlas in på skilda platser om det är lämpligast utifrån platsens förutsättningar.

Enhetliga undantag från krav på fastighetsnära insamling

Förslag (8.4): Kommunen ska få göra undantag från kravet på fastighetsnära insamling i de delar av en kommun som är glest befolkade eller där det finns isolerade fastigheter. Undantag ska få göras genom en överenskommelse eller genom att kommunen fattar beslut om att anvisa en upphämningsplats. Av ett beslut om att anvisa en plats ska det framgå vilken plats avfallet ska samlas in från och om platsen är enskild eller gemensam för flera fastigheter.

Bolaget är positivt till att det möjliggörs undantag från krav på fastighetsnära insamling, däremot är omfattningen allt för snävt formulerad. Det bör finnas en möjlighet till undantag även för andra specialfall än just glest befolkade kommundelar eller isolerade fastigheter. Exempelvis i de urbana miljöer med historisk bebyggelse som förekommer i Stockholm så finns det flera begränsande faktorer som Stockholm Vatten och Avfall inte har rådighet över, såsom exempelvis kulturhistorisk klassificering.

Bolaget tillstyrker förslaget, men förordar att undantagen inte specificeras.

Insamling av annat avfall som kommunen ansvarar för

Förslag (8.5): För det avfall som inte samlas in fastighetsnära ska kommunen inrätta system som

1. underlättar för hushåll och andra innehavare att lämna ifrån sig avfallet, och
2. innebär att avfallet samlas in separat och hanteras på ett sätt som säkerställer att det kan behandlas i enlighet med avfallshierarkin.

Kommunens system för insamling av avfall ska dimensioneras utifrån antalet kommuninvånare och det avfall som produceras. Insamlingssystemet får dock inte begränsas enbart på grund av låg befolkningstäthet.

Servicegraden ska kunna dimensioneras genom stationära eller regelbundet återkommande temporära mottagningsplatser där hushåll och andra kan lämna avfallet för en separat insamling.

Bolaget bedömer att de föreslagna kraven är uppfyllda i Stockholms stad, men vill framhålla att det är viktigt att bibehålla kommunernas självstyre och möjligheten att ställa lokala krav genom avfallsföreskrifter.

Dispens från krav på utsortering och separat insamling

Förslag (8.6): Naturvårdsverket ska under vissa förutsättningar få ge dispens till den som är ansvarig för att se till att utsortering och separat insamling sker, förutom för bygg- och rivningsavfall.

Ett beslut om dispens ska gälla för en eller flera typer av avfall och för en viss tid. Vid en prövning av en dispens ska också beaktas god praxis för separat insamling av avfall och annan utveckling inom avfallshanteringen.

Bolaget är positivt till dispensmöjligheterna. Med tanke på de långtgående kraven på sortering som ställs i andra delar av förslaget kommer det finnas ett omfattande behov av dispenser.

Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materia/återvinning

Förslag (8.9): Den som är ansvarig för att avfallet blir fullständigt behandlat ska se till att det insamlade avfallet sorteras ytterligare om det behövs för att möjliggöra materia/återvinning och för att utifrån avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet. Ytterligare sortering ska också krävas om det behövs för att nå materialåtervinningsmålen.

I förpackningsförordningen ska en upplysning införas om att krav på ytterligare sortering även gäller för förpackningsavfallet.

Förslaget är svårtolkat. Om det som avses är att materialbolagens behandlingsanläggningar ska förfinas sin teknik för att nyttiggöra mesta möjliga i det förpackningsavfall som sorterats ut och minska andelen rejekt så är det positivt. Det

kan också bidra till att uppmuntra producenterna att redan vid design och tillverkning anpassa produkterna till optimal materialåtervinning.

Om förslaget även avser att kommunerna förväntas eftersortera insamlat restavfall så är bolagets uppfattning att effekterna av fullt utbyggd fastighetsnära förpackningsinsamling 2027 bör inväntas. I första hand bör det också övervägas att ställa krav på producentansvarsorganisationerna att tillskapa bättre möjligheter för verksamheter att lämna förpackningsavfall, för att minska andelen som hamnar i restavfallet. Det finns också en otydlighet i promemorians formulering att den som är ansvarig för att avfallet blir fullständigt behandlat ska se till att det insamlade avfallet sorteras ytterligare, om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning och för att utifrån avfallets egenskaper uppnå en hög kvalitet på det återvunna materialet. Eftersom det enligt förslaget är kommunen som har ansvar för att avfall under kommunalt ansvar blir fullständigt behandlat, så skapas en otydlighet kring om det finns ett förlängt ansvar även för avfall som lämnats till återvinning eller bortskaffande. Det kan röra sig t.ex. om det slagg som uppstår vid termisk behandling av restavfallet, eller rejektet som uppstår vid producentansvarsorganisationernas sortering av hushållens förpackningar. Se även synpunkter kopplade till förslag 5.1 och 5.3.

Bolaget avstyrker förslaget.

Mer förpackningsavfall från restavfallet ska materia/återvinnas

Förslag (8. 10): Verksamheter som har avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall som har producerats i samband med yrkesmässig sortering av restavfall, ska lämna avfallet till de kostnadsfria mottagningsplatser som tillhandahålls av en producentansvarsorganisation. Innan överlämningen ska sådant avfall som inte utgör förpackningsavfall separeras från förpackningsavfallet av verksamhetsutövaren, om det kan göras utan orimliga ekonomiska konsekvenser.

Den som driver mottagningsplatserna ska vara skyldig att utan kostnad och utan begränsningar i avfallsmängder ta emot verksamheters avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall och som har producerats i samband med yrkesmässig sortering av restavfall.

Bolaget är positivt till att eftersorterat avfall som till övervägande del består av förpackningsavfall ska kunna lämnas till en producentansvarsorganisation. Dock är bolaget av uppfattningen att det ska vara möjligt för anläggningsägaren att tillgodogöra sig ett eventuellt värde av materialet, då eftersorteringsanläggningar är mycket kostsamma att uppföra och driva. Det bör också påpekas att hushållen redan vid köp av produkterna har betalat en förpackningsavgift avsedd att finansiera producenternas omhändertagande. Därför förordar bolaget en modell där anläggningsägaren kan välja att avyttra det utsorterade materialet på den fria marknaden, eller att lämna det till producentansvarsorganisationerna. Det senare ska kunna göras på liknande villkor vad gäller ersättning som för förpackningsavfall

insamlat via FNI och AVS/LIP. En marknadsmässig ersättning för materialet ökar också incitamentet att eftersortera insamlat restavfall.

Bolaget tillstyrker förslaget att eftersorterat förpackningsavfall ska kunna lämnas till en producentansvarsorganisation, med tillägget att det bör kompletteras med att det även ska kunna lämnas till marknadsdrivna system, samt att det vid en överlämning till producentansvarsorganisationerna ska ersättas i likhet med separat insamlat förpackningsavfall från hushållen.

Den nationella avfallsplanen

Förslag (9.1): Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska besluta en nationell avfallsplan. Planen ska innehålla ett avfallsförebyggande program.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att myndigheter eller kommuner ska lämna de uppgifter som behövs för att ta fram den nationella avfallsplanen.

Bolaget anser att det är angeläget att en förflyttning av ansvaret till regeringen inte leder till en politisering av frågorna som får till följd att långsiktighet och kontinuitet försämras. Kravet på kommunerna att lämna uppgifter bör begränsas till de uppgifter som kommunerna har rådighet över att samla in.

Bolaget tillstyrker förslaget.

Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort

Förslag (9.3): Kravet på kommunerna att upprätta kommunala avfallsplaner ska tas bort. Även kravet på länsstyrelserna att sammanställa de kommunala planerna ska tas bort.

Kommunens möjlighet att meddela föreskrifter om att den som bedriver en yrkesmässig verksamhet inom kommunen där annat avfall än sådant som kommunen ansvarar för ska lämna uppgifter om avfallet som underlag för kommunens renhållningsordning ska tas bort.

I varje kommun ska det finnas avfallsföreskrifter. Föreskrifterna ska antas av kommunfullmäktige. Kravet på att hänsyn ska tas till synpunkterna som kommer in i samrådet ska tas bort.

Bolaget ser i princip positivt på att kravet att upprätta kommunala avfallsplaner tas bort. Det är bra om frågor av regional/nationell karaktär, såsom t.ex. behandlingskapacitet, hanteras i den nationella avfallsplanen.

För Stockholms stad har avfallsplanen under många år bidragit till en samsyn kring avfallsfrågorna inom kommunen i och med processen under framtagandet. Den fungerar också som ett viktigt verktyg i genomförandet av åtgärder, framförallt inom kommunens egna verksamheter. Även om en avfallsplan även fortsättningsvis tas fram inom staden riskerar den att förlora i dignitet om den inte längre antas i kommunfullmäktige. Dock ser bolaget att en frivillighet skulle ge bättre möjligheter

än idag att integrera stadens mål och åtgärder för avfall och förebyggande i andra strategidokument såsom miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Bolaget tillstyrker förslaget.

Kommunens bemyndigande om avtalsavgift

Förslag (12.1): En kommun ska få meddela föreskrifter om att avtalsavgifter ska betalas för all avfallshantering som kommunen är ansvarig för och som täcker de kostnader som uppkommer för kommunen till följd av föreskrifter som har meddelats med stöd av miljöbalken.

Föreskrifterna ska kunna innehålla reglering om hur avgiften ska betalas.

Uttrycken renhållning, renhållningsavgift och taxa ska ersättas med avfallshantering, avtalsavgift och föreskrift.

Bolaget tillstyrker förslaget om att använda ordet avfallshantering för att beskriva vad avfallsavgiften får täcka och tas ut för i miljöbalkens 27:e kapitel. Förslaget till reglering i 6 § innebär att avgifterna ska regleras i en avfallsföreskrift, vilket i sin tur innebär att kommunfullmäktige inte kan fastställa avgifter i en taxa utan endast i en föreskrift med de krav på utställning som följer av miljöbalkens 15:e kapitel. Att det i avfallsföreskrifterna regleras att avgift ska betalas, hur och till vem den ska betalas är rimligt, men att fastställande av beloppet behöver föregås av en utställning skulle innebära kraftigt ökad administration och en orimligt lång process för handläggning av avfallsavgifter. Därutöver så är begreppet "taxa" vedertaget för de avgifter som kommunerna enligt kommunallagen har rätt att ta ut för tjänster och nyttigheter.

Bolaget avstyrker förslaget och anser att avfallsavgifternas nivå (prislistan) bör fastställas i ett taxebeslut.

Krav på redovisning om kommunens avfallshantering

Förslag (12.2): En kommun ska i fråga om sitt ansvar för avfallshantering se till att

1. verksamheten bokförs och redovisas i enlighet med god redovisningssed där resultat- och balansräkningar redovisas särskilt och där det av tilläggsupplysningar framgår hur kommunen har fördelat kostnader som varit gemensamma med annan verksamhet,
2. det av redovisningen framgår om och hur avgift tagits ut för att främja miljöanpassad avfallshantering,
3. det av redovisningen framgår vilken ersättning kommunen har fått från producentansvarsorganisationer för förpackningar, och
4. redovisningen, när den är fastställd, finns tillgänglig för allmänheten.

Bolaget är positivt till förslaget. De efterfrågade uppgifterna finns tillgängliga idag, dock kan själva rapporteringen medföra viss ökad administration.

Ett nytt 15 kapitel i miljöbalken

Förslag (14): Det nuvarande 15 kap. miljöbalken ska upphävas och ersättas med ett nytt 15 kap. med en ny rubrik och en ny disposition.

Förändringen i miljöbalkens skrivning av nuvarande 20 a§ och 23 § verkar oavsiktligt innebära att allt avfall under kommunens ansvar måste hämtas fastighetsnära och endast på begäran. Det synes inte vara lagstiftarens mening eftersom promemorian innehåller förslag om avfallsslag som inte behöver hämtas fastighetsnära. Förslaget kan även innebära att kommunen inte kan reglera hämtningsintervall för sin insamling då hämtningen endast ska ske "på begäran" och inte utifrån skydd för hälsa och miljö. Bolaget anser att formuleringarna i dagens 20 a § och 23 § bör kvarstå.